

Universitatea Babeș-Bolyai
Facultatea de Istorie și Filosofie
Școala Doctorală de Relații Internaționale și Studii de Securitate

**ACTIVISM DIGITAL ȘI VALORILE RELIGIOASE
EXPLICÂND DE CE ORTO-BLOGGERII POSTEAZĂ ONLINE**

Rezumat

Coordonator:
CȘ II Dr. Sergiu Gherghina

Student Doctorand:
Dragoș-Ioan Șamșudean

Cluj-Napoca
2022

Cuprins

Listă de Abrevieri

Listă de Figuri

Listă de Tabele

Introducere

    Problema și întrebarea de cercetare

    Metodologie

    Relevanță

    Structura tezei

Capitolul 1: Cadrul Teoretic

    Definirea conceptelor cheie

    Dezbaterile din literatură

    Probleme de cercetare

Capitolul 2: Cadrul Analitic

    Motivații personale

    Motivații instituționale

    Motivații sistemice

    Concluzii

Capitolul 3: Design-ul cercetării

    Selecția cazurilor

    Colectarea datelor

    Măsurarea variabilelor

    Metoda de analiză a datelor

Capitolul 4: O perspectivă a Orto-blogurilor din România

    Tipuri de Orto-bloguri

    Structura Orto-blogului

    Conținutul Orto-blogului

    Discuție și Concluzii

Capitolul 5: Motivațiile Personale ale Orto-bloggerilor

Introducere

Împărtășirea unei povești

Afirmare și recunoaștere profesională

Construcția și apartenența la o comunitate

Practicarea bloggingului ca terapie și eliberare spirituală personală

Avantaje financiare

Prozelitism online

Discuție

Concluzii

Capitolul 6: Motivațiile Instituționale ale Orto-bloggerilor

Introducere

Dispoziții și încurajări ierarhice

Marketing și Branding instituțional

Instrument de învățare

Discuție

Concluzii

Capitolul 7: Motivații sistemice ale Orto-bloggerilor

Introducere

Legislația

Infrastructura internet

Contextul socio-politic

Contextul cultural-religios

Discuții

Concluzii

Capitolul 8: Ortodoxia către o Credință 2.0

Introducere

Ortodoxie Digitală

O abordare Ortodoxă față de "Online Religion" și "Religion Online"

Între dogmă și megabiți: Orto-blogurile ca răspunsul Ortodoxiei la Internet

Abordări teoretice în studiul motivației Orto-bloggerilor

Concluzii

Concluziile tezei

De ce postează Orto-bloggerii

Implicații extinse ale acestui studiu

Limite ale studiului

Cercetări viitoare

Referințe

Appendix: Ghidul interviurilor semi-structurate

Cuvinte-cheie: religie digitală, Ortodoxie digitală, web 2.0, online, Orto-bloggeri, motivații, Orto-blog, România.

Rezumat

Expansiunea recentă a internetului a contribuit la o renaștere globală a religiei (Campbell, 2013; Campbell și Evolvi, 2020). Acest lucru se reflectă în importanța crescândă a credințelor, practicilor și discursurilor religioase în viața personală și publică și în rolul indivizilor, actorilor nestatali, comunităților și organizațiilor religioase sau cu legături religioase (Thomas, 2005). În acest context, apar noi actori religioși precum Orto-bloggerii. Aceștia sunt grupuri mici de indivizi care împărtășesc aceleași norme și valori și a căror activitate online se concentrează pe viața spirituală, valorile morale și activitatea clerului și a Bisericii Ortodoxe. Ei oferă o nouă infrastructură socială pentru a practica religia și a recruta adepți pe o nouă „piață spirituală” online (Palfrey și colab., 2010; Suslov și Kotkina, 2015; Zijderveld, 2017; Zasanska, 2019). În cadrul blogurilor lor, Orto-bloggerii discută și comentează adesea subiecte legate de politică societate, economie și relații internaționale. În timp ce cercetările anterioare acoperă pe larg evoluția religiei online (Barzilai-Nahon și Barzilai, 2005; Campbell, 2013; Garner, 2013; Golan, 2013), relevanța acestui studiu este dată de noutatea fenomenului de Orto-blogging care a luat amploare în ultimele două decenii, pe fondul renașterii factorului religios la nivel global și al globalizării (Thomas 2005).

Având în vedere abordările conceptuale ale relației religie-Internet, unii definesc activitățile religioase care se desfășoară în mediul online fie într-o formă organizată instituțional (activitatea Bisericilor, Templelor și Moscheilor) (Hutchings 2017), fie sub formă de manifestare religioasă a credincioșilor. Conceptul de religie digitală „descrie spațiul tehnologic și cultural care este evocat atunci când vorbim despre modul în care sfera online și cea religioasă s-au suprapus” (H. A. Campbell 2013a, 3–4). Brasher (2001) înțelege activitatea religioasă online prin conceptul de „ciber-religie”, în timp ce Hogan și Wellman (2011) și Helland (2016) evidențiază legătura dintre religie și mediul online ca o formă de „religie în rețea”. O altă abordare a activităților religioase online a evidențiat relația dintre conceptele de „religion online” și „online-religion”. În timp ce conținutul „religion online” oferă informații organizaționale, „online religion”, de exemplu, permite utilizatorilor să se angajeze în activități spirituale prin intermediul platformelor de comunicare online (Helland 2016). De o importanță deosebită pentru acest studiu este conceptul de „Ortodoxie digitală”, o abordare conceptuală nouă și subdezvoltată care se adresează unei anumite părți a „religiei digitale”. Poate fi definită în linii mari ca încercarea credinței Ortodoxe de „domesticire” a tehnologiilor digitale și a rețelelor sociale.

Deși mulți indivizi practică Orto-bloggingul la un nivel instituționalizat și neinstituționalizat, după cum arată cercetările anterioare (Zasanska 2019; Suslov și Kotkina

2015), se cunosc foarte puține lucruri despre acești actori religioși. Mai exact, motivațiile pentru care acești oameni fac ceea ce fac nu sunt cunoscute în primul rând. De asemenea, există foarte puține cunoștințe despre modul în care bloggerii religioși Ortodocși mediază prin tehnologii digitale relația dintre credința offline și online. În sfârșit, se cunosc foarte puține informații despre implicațiile activităților acestui nou tip de actor religios atât în raport cu societatea în general, dar mai ales în raport cu activitatea instituțională a Bisericii offline și cu manifestarea religiozității în societățile post-moderne. În acest sens, studiul actual situat la intersecția mai multor domenii precum Științe Politice, Teologie Ortodoxă, Comunicare, Tehnologii Digitale și Studii de Securitate încearcă să ofere un răspuns cu privire la motivațiile Orto-bloggerilor, evidențiind în același timp trăsături care abordează implicațiile mai largi ale activității bloggerilor ortodocși.

Această teză abordează aceste lacune din literatura de specialitate și își propune să explice de ce Orto-bloggerii non-instituționalizați postează online. Astfel, studiul caută să înțeleagă dacă decizia de a scrie pe bloguri este determinată de convingerile personale, de reacțiile la limitările instituționale ale Bisericii sau de problemele societale mai largi. Analiza se concentrează pe România, datorită faptului că este o țară cu populație majoritară Ortodoxă, infrastructură bună de internet și o Biserică Ortodoxă foarte activă în societate și online. Întrucât studiile despre activitatea Orto-bloggerilor sunt limitate, cadrul meu analitic se bazează pe mai multe versiuni ale literaturii, cum ar fi bloggerii religioși, bloggerii și blogging-ul în general și funcționarea și structura Internetului. Teza testează efectele a trei mari categorii de determinanți (individuali, instituționali și sistemici) asupra deciziei de a scrie online. În acest scop, propune o analiză calitativă care se bazează pe de o parte pe interviuri semistructurate realizate cu Orto-bloggeri în lunile iunie-iulie 2021 și octombrie-noiembrie 2021, iar pe de altă parte pe documente (Orto-bloguri și documente instituționale de la Biserica Ortodoxă Română, UE și Guvernul României). În ceea ce privește metoda de analiză, acest studiu utilizează analiza tematică deductivă pentru interpretarea răspunsurilor la interviuri. Această metodă este potrivită pentru studiul motivațiilor bloggerilor religioși ortodocși, deoarece permite identificarea unor teme comune în raport cu cadrul analitic, oferind în același timp mai multe modalități de interpretare a datelor (Nowell et al. 2017).

Rezultatele confirmă, nuanțează și completează constatările anterioare cu privire la motivațiile bloggerilor religioși de a-și desfășura activitatea în mediul online, identificând ca factori motivaționali cei personali, instituționali și sistemici deopotrivă. Astfel, există câteva contribuții cheie pe care le aduce acest studiu. În primul rând, ilustrează faptul că digitalizarea activităților religioase în cadrul Credinței Ortodoxe depășește cadrul instituțional al Bisericii,

contrastând astfel ceea ce sugerau puținele studii existente despre „Ortodoxia digitală” și activitatea Orto-bloggerilor (Suslov și Kotkina 2015; Zasanska 2019; Suslov). 2016). În al doilea rând, prezentul studiu evidențiază modul în care „online religion” și „religion online” (Helland 2016a; Frost și Youngblood 2014) s-au adaptat în termeni de manifestare a credinței Ortodoxe și a unor elemente de Ortopraxie într-un așa numit 'al treilea spațiu digital', și anume Orto-sfera românească. Rezultatele acestui studiu arată că Orto-bloggerii și comunitățile religioase pe care le administrează online tind să-și desfășoare activitățile atât ca o completare, cât și ca o provocare pentru comunitățile Ortodoxe offline. În cele din urmă, ca o a treia componentă de contribuție, specificațiile tehnologice ale web 2.0 și ale diferitelor platforme de social media arată, de asemenea, cum tehnologia digitală susține personificarea și chiar alterarea Credinței online.

Sunt evidențiate trei caracteristici cheie care trebuie reținute atunci când se discută de ce postează Orto-bloggerii din România, concentrându-se pe profilul lor de actori religioși și locul lor în activitățile religioase din mediul digital românesc. În primul rând, Orto-bloggerii – în ciuda etichetei lor – nu se caracterizează exclusiv prin religiozitate și nu exprimă o manifestare exclusivă a Credinței pe parcursul activităților lor online. A doua caracteristică majoră sugerează că, în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, Orto-bloggerii acționează ca autorități normative independente într-un proces mai larg de digitalizare a activităților religioase și a Credinței Ortodoxe. Ultima caracteristică subliniază activismul digital al blogging-ului religios Ortodox din perspectiva formelor, oportunităților și amenințărilor pe care le implică.

Din punct de vedere teoretic, studiul motivațiilor bloggerilor Ortodocși evidențiază două aspecte majore: 1) modul în care temele deja consacrate în literatură, referitoare la activitatea bloggerilor religioși și a bloggerilor în general, sunt legate de Orto-bloggerii din România și 2) Evoluția conceptuală a „Ortodoxiei digitale” și „Orto-blogger/Orto-blog”. Din perspectiva componentei metodologice, studierea motivațiilor bloggerilor religioși Ortodocși oferă noi abordări legate de selecția cazurilor și particularitățile unui nou set de date concentrat pe Orto-bloggeri neinstituționalizați și Orto-bloguri neinstituționalizate. În cele din urmă, teza contribuie empiric la studiul general al relației dintre religie, comunicare și noile tehnologii digitale, studii de securitate și științe politice, concentrându-se pe un grup religios online mai puțin studiat în literatura de studii religioase: bloggerii Ortodocși.